

Newsletter-ul este elaborat în baza emisiunii radiofonice din 01 noiembrie 2016, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată de postul de Radio Moldova, partenerul media al proiectului. Emisiunea radio și Newsletter-ul sunt parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”. Conținutul poate fi preluat liber cu menționarea sursei.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • NOIEMBRIE 2016 • NR.9 (127)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Materialele sunt realizate de Lina Grău – expert pe politică externă și relații internaționale, coordonator de programe APE.

TEMELE EDIȚIEI:

1. Republica Moldova după primul tur al alegerilor prezidențiale. Primele declarații ale lui **Igor Dodon** și **Maia Sandu** și reacții ale concurenților excluși din cursă.
2. Opinii ale experților: **Arcadie Barbaroșie, Victor Chirilă, Pavel Postică, Nadine Gogu, Sorin Ioniță** despre primul tur al alegerilor prezidențiale.
3. **Andi Cristea**: Pariul de suflet al Moldovei trebuie să rămână Vestul

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova.

Misiunea de observatori a OSCE și acelea ale altor organizații ce au monitorizat primul tur al prezidențialelor din 30 octombrie au spus că scrutinul a respectat, în general, criteriile unor alegeri libere și corecte, în pofida unor critici pe care observatorii le-au formulat la adresa folosirii resursei administrative, reflectării părtinitoare a campaniei în presă, lipsei de transparență a finanțării candidaților și a atmosferei în care s-a desfășurat campania electorală.

Președintele României, Klaus Iohannis, și-a exprimat speranța că turul al doilea al alegerilor prezidențiale din Republica Moldova se va desfășura „cu respectarea standardelor europene privind derularea alegerilor, în spiritul corectitudinii și transparenței”. Liderul român nu formulează explicit vreun sprijin pentru unul din cei doi candidați rămași în cursă, dar în mesajul său se spune că Republica Moldova ar trebui să continue „procesul de reforme în spirit european”. Fostul președinte român, Traian Băsescu, și-a exprimat în schimb explicit sprijinul pentru candidata numită în general pro-europeană, Maia Sandu. În vreme ce mai mulți politicieni români au salutat intrarea Maiei Sandu în turul al doilea al alegerilor, oficiali de la Moscova au subliniat că scorul bun al lui Igor Dodon arată cât de mare este potențialul integrării eurasiatice a Moldovei.

Ambasadorul Ucrainei în Republica Moldova, Ivan Gnațișin, a fost chemat la Kiev pentru consultări, relatează Realitatea TV. Motivele nu au fost anunțate, însă, potrivit Interfax.ua, aceasta ar veni în contextul anunțării rezultatelor alegerilor prezidențiale, la care candidatul Igor Dodon a obținut peste 48%. Agenția amintește că în cadrul dezbaterilor electorale Igor Dodon a declarat că peninsula Crimeea aparține Federației Ruse, fapt ce îngrijorează autoritățile ucrainene.

Republica Moldova după primul tur al alegerilor prezidențiale

Pentru prima dată în ultimii 20 de ani, cetățenii Republicii Moldova au fost chemați la urnele de votare pentru a alege președintele țării. Scrutinul desfășurat duminică, 30 octombrie, s-a încheiat cu o prezență de doar 48,95 la sută și i-a propulsat în turul doi pe liderul Partidului Socialiștilor, Igor Dodon, cu 47,98 la sută, și pe președinta Partidului

Acțiune și Solidaritate (PAS), Maia Sandu, care a fost votată de 38,71 la sută din alegători.

Politicianului pro-estic Igor Dodon i-au lipsit mai puțin de două procente pentru a câștiga din primul tur, un scor mare care nu a fost prognozat de sondajele publice. Pe de altă parte, observatorii

constată o coalizare puternică a alegătorilor de dreapta în jurul Maiei Sandu, un politician pro-european nou pe scena politică, care a reușit performanța fără o susținere mediatică importantă și fără o investiție financiară mare. Datele Comisiei Electorale Centrale (CEC) arată că PAS a cheltuit un leu pentru fiecare vot obținut. Succesul acesteia se datorează și sprijinului oferit de alte două formațiuni de dreapta – Platforma Demnitate și Adevăr (DA) condusă de Andrei Năstase, și Partidul Liberal Democrat (PLDM) condus de Viorel Cibotaru.

Aproximativ 93,44% dintre alegătorii au votat pentru candidații din partea partidelor aflate în opoziție, 4,91% au votat pentru candidații partidelor aflate la guvernare.

Președintele Partidului Liberal, Mihai Ghimpu, a acumulat la aceste alegeri 1,8 la sută din voturi, președintele Partidului Popular European din Moldova, Iurie Leancă, are un scor de 3,11 la sută, Dmitrii Ciubașenco, candidatul Partidului Nostru a lui Renato Usatîi, a fost susținut de 6,03 la sută dintre alegători. Printre candidații independenți cel mai bine plasat este pastorul baptist Valeriu Ghilețchi, cu 1,08 la sută, urmat de protestatara de meserie Maia Laguta, cu 0,76 la sută; de fosta directoare a companiei Union Fenosa, Silvia Radu, cu 0,37 la sută; și de președinta Partidului Dreapta, Ana Guțu, cu 0,17 la sută.

În ceea ce privește profilul alegătorilor în Republica Moldova care au votat în primul tur, 10,07 % au vârsta cuprinsă între 18 și 25 ani; 26,36 % sunt între 26-40 de ani; 26,02 % au 41-55 ani; 29,06 % - 56-70 de ani; iar 8,49 % reprezintă electoratul cu vârsta de peste 71 ani.

Votul diasporei a fost mai puțin activ ca la alegerile parlamentare din 2014. *Circa 67.000 de cetățeni au votat în secțiile de votare deschise peste hotare, cu 6.000 de oameni mai puțin față de 2014.*

Lina Grău

Igor Dodon: Fac apel către forțele de stânga să ne unim și să facem victoria noastră asurzitoare

Liderul Partidului Socialiștilor, Igor Dodon, lider al primului tur cu 47,98 la sută, a declarat că rezultatele primului tur sunt mult mai bune pentru el decât arătau sondajele și că cetățenii moldoveni doresc o guvernare de stânga. El a spus că dacă pe stânga ar fi fost un singur candidat, victoria ar fi fost din primul tur. Dodon și-a estimat o victorie în turul doi cu 52 la sută dacă va merge singur, sau de 60 la sută dacă va fi susținut de alte formațiuni de stânga, și a îndemnat-o pe Maia Sandu să se pregătească de înfrângere. El a subliniat că cetățenii au de ales în turul doi „între opoziție și cea care a fost șapte ani la guvernare împreună cu Plahotniuc”.

Igor Dodon: „Eu sunt ferm convins că Maia Sandu va pierde în turul doi. Și eu cred că ei înțeleg acest lucru. Așa că, stimată oponentă politic Maia Sandu, pregătiți-vă să pierdeți aceste alegeri. Încă nu ați crescut ca să câștigați lupta în aceste prezidențiale.”

Igor Dodon a venit și cu un mesaj pentru electoratul și partidele de stânga, mesaj care a fost rostit în limba rusă:

Igor Dodon: „Noi suntem mult mai mulți în Republica Moldova – haideți să ne consolidăm forțele. De ce cei de pe dreapta se pot uni, iar noi – nu? Mă adresez în primul rând lui Usatîi, Cibașenco, Voronin. Haideți să lăsăm la o parte ambițiile personale. Lupta dintre cei de stânga acum va consolida flancul de dreapta. Dacă vom lupta între noi va învinge Plahotniuc și americanii.

Iată de ce fac apel către toți adepții și membrii altor partide de stânga. Pe noi ne unesc câteva lucruri foarte clare – noi vrem alegeri parlamentare anticipate, noi cu toții vrem să-l înlăturăm pe Plahotniuc de la putere, vrem relații bune cu Federația Rusă, pledăm pentru statalitatea Republicii Moldova, pentru limba și istoria noastră, pledăm pentru neutralitate, pentru ortodoxia noastră.

Și iată acum, în fața amenințării – a unei amenințări reale de pierdere a statalității, când se pune problema: a fi sau a nu fi – fac apel să ne unim și să învingem. Și să facem această victorie asurzitoare. Vă chem să ne consolidăm eforturile pentru o victorie în turul doi, pentru că ne unesc aceleași valori.”

Igor Dodon a anunțat că Partidul Socialiștilor se va mobiliza în următoarele două săptămâni pentru a lucra mai ales în raioane unde prezența la votare a fost scăzută pentru a mobiliza electoratul de acolo.

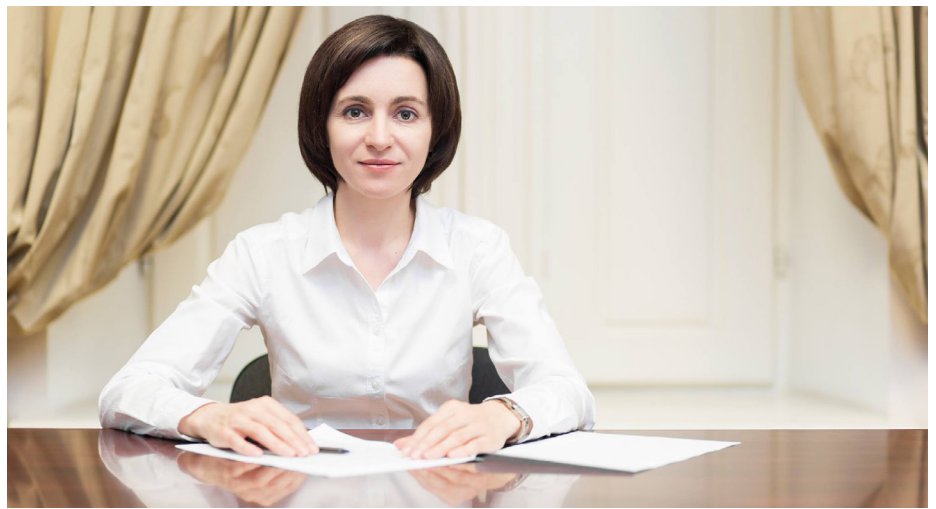
Maia Sandu: Nimeni nu credea că e posibil, dar împreună am reușit

Președintele Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), Maia Sandu, plasată pe locul doi în primul tur de scrutin cu 38,71 la sută, a ținut o conferință de presă împreună cu liderul Platformei Demnitate și Adevăr (DA), Andrei Năstase, și președintele Partidului Liberal Democrat (PLDM), Viorel Cibotaru – forțele politice care au înaintat candidatul comun pentru alegerile prezidențiale.

Maia Sandu a mulțumit tuturor celor care au votat pentru ea, în particular susținătorilor altor partide de dreapta, și a chemat la mobilizare pentru turul doi.

Maia Sandu: „Nimeni nu a crezut că e posibil, dar noi am reușit, împreună. Celebrăm astăzi o primă victorie comună asupra minciunii și a hoției. Alegerile au arătat foarte clar – avem o guvernare de carton. Bula de săpun s-a spart. Votul oamenilor a confirmat că această guvernare este total nelegitimă și nu reprezintă pe nimeni.”

Maia Sandu a cerut o susținere masivă în turul doi pentru a învinge. Ea a dat și o replică lui Igor Dodon, care a afirmat că în turul doi „oamenii au de ales între opoziție și cea care a guvernat alături de Plahotniuc timp de șapte ani”, acuzându-l că ani de zile a fost de fapt partenerul de afaceri al oligarhului.

Maia Sandu: „În Moldova este loc și pentru partide de dreapta, și pentru partide de stânga. Acum, este important să ne mobilizăm pentru a asigura un mediu cu adevărat democratic pentru toate forțele politice. Oponentul meu, Igor Dodon, spune că vrea să fie președintele celor cu opțiuni de stânga. Eu voi fi președintele tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

Dodon se declară antioligarh. El minte. În realitate, împreună cu Plahotniuc au împărțit toate schemele ilegale din care fac averi. El nu a luptat niciodată împotriva corupției și nici de acum încolo nu va lupta.

Oameni buni, vă îndemn să ne mobilizăm. Mai avem două săptămâni. Haideți să ducem adevărul în fiecare casă, să-i convingem și pe alții să ni se alăture.”

Potrivit datelor CEC, campania electorală a Maiei Sandu a însemnat o investiție minimă de un leu pentru fiecare alegător. Iată cum explică Maia Sandu acest lucru:

Maia Sandu: „Noi am demonstrat că atunci când obiectivele noastre sunt pe potriva așteptărilor cetățenilor, atunci când scopurile noastre sunt sincere, atunci nu este nevoie de bani. Pentru că noi suntem mulți, cei care suntem gata să ne cooperăm, să depunem un efort și să facem lucrurile pentru noi, nu pentru niște bani murdari care se plătesc în campanie. Eu cred că aceasta este cea mai importantă victorie. Noi așa vom schimba clasa politică, așa vom reuși să demonstrăm că politica poate fi făcută de oameni onești care nu neapărat au resurse financiare mari.”

Iurie Leancă: Vă invit să o votați pe Maia Sandu

Candidatul la funcția de președinte din partea Partidului Popular European, Iurie Leancă, care a acumulat 3,1 la sută, a salutat accesarea liderii PAS Maia Sandu în turul II și a declarat că o susține necondiționat pentru o victorie în fața contracandidatului său, Igor Dodon.

Iurie Leancă: „Maia Sandu astăzi are șansa să lupte cu Igor Dodon și să recupereze procentele care îi despart. Să nu irosim această șansă. Orice diferențe am avut cu Maia Sandu în campanie, dânsa reprezintă astăzi ultima șansă de a evita o domnie a lui Igor Dodon în Republica Moldova. Eu voi vota pentru Maia Sandu. Vă invit să o votați pe Maia Sandu și să vă aduceți

rușe și prietenii la vot, pentru că fiecare vot contează.”

Iurie Leancă a recunoscut că a avut un rezultat slab la alegeri, dar a spus că nu s-a retras în ajunul alegerilor pentru că

risca astfel ca voturile în susținerea sa să nu fie canalizate imediat către Maia Sandu, ci să crească neparticiparea la vot, ceea ce l-ar fi avantajat pe socialistul Igor Dodon și i-ar fi asigurat o victorie din turul I.

Iurie Leancă: „Am ținut cont de faptul că electoratul meu ar fi putut să nu se orienteze imediat spre Maia Sandu. Acești 3 la sută care mi-au rămas în ciuda campaniilor de defăimare sunt un electorat loial, un electorat dur și ei ar fi putut să rămână acasă, nu era gata să se mobilizeze din primul tur pentru Maia Sandu. Am dorit să evit cu orice preț victoria lui Dodon din primul tur și îmi place să cred că am avut și eu un rol în oprirea marșului triumfal al socialistului.”

Dorin Chirtoacă: Maia Sandu va fi președinte peste două săptămâni, dar trebuie să ne mobilizăm cu toții

Primarul de Chișinău, Dorin Chirtoacă, prim-vicepreședinte al Partidului Liberal, liderul căruia, Mihai Ghimpu, a acumulat 1,8 la sută în primul tur al scrutinului, a salutat relansarea a ceea ce el a numit „votul pro-european” și a declarat că Maia Sandu are șanse să câștige, dar pentru asta e nevoie de o mobilizare totală a electoratului de dreapta.

Dorin Chirtoacă: „Votul pro-european s-a relansat la Chișinău, s-a consolidat și s-a extins puternic în raioanele din centrul republicii. În Chișinău Dodon a luat cu 20 mii de voturi mai puțini decât în 2011. Felicitări, doamna Maia Sandu! Iar Igor Dodon – pregătește-te

deja tradițional să pierzi alegerile în turul doi. E nevoie de mobilizare totală, pentru că este loc de așa ceva.

Vă spun sincer că după alegerile locale din 2015 îmi făceam griji că noi am rămas aici o insulă, pentru că doar în Chișinău lucrurile rămăseseră pe direcția pro-europeană pe care noi am pornit-o în 2007. Și nu știam ce va fi mai departe. Acum însă este clar că dorința de Europa este în creștere, este relansată și se consolidează. Și acum pas cu pas se va reuși să fie învinsă sărăcia, corupția, oligarhii. Și după aceea cel mai important pas – unirea. Până la urmă asta se va întâmpla, mai devreme sau mai târziu.

Dar acest „gândac de Colorado” trebuie strivit și va fi strivit în turul doi și Maia Sandu va fi președinte peste două săptămâni. Dar trebuie să ne mobilizăm cu toții.”

Opinii ale experților:

Arcadie Barbaroșie: Societatea vrea schimbarea clasei politice și acest lucru s-a văzut la alegeri

Directorul Institutului de Politici Publice, Arcadie Barbaroșie, nu consideră surprinzătoare rezultatele primului tur al alegerilor și spune că în al doilea tur scorul va fi extrem de strâns.

Arcadie Barbaroșie: Surprize nu prea sunt. Una dintre puținele este că avem o rată mai joasă de participare decât la alegerile prezidențiale din 2014. Peste 160 de mii de cetățeni au preferat să nu participe la aceste alegeri.

Practic, toți observatorii prognozau o rată de participare înaltă, ținând cont de faptul că: unu, avem alegeri prezidențiale directe și nu le-am avut 20 de ani și, doi, în sondaje, cetățeanul vroia alegeri parlamentare în proporție de 80 la sută, plus-minus în diferite sondaje. Asta însemna că, de fapt, trebuie să existe un interes major pentru aceste alegeri. Ori iată că acest interes manifestat în sondaje nu s-a tradus și printr-o rată mai mare de participare.

Care este cauza este greu de zis. Poate o campanie prea scurtă electorală, poate candidații nu au răspuns așteptărilor și cetățeanul a preferat să stea acasă, asta rămâne de analizat. O rată relativ joasă de participare se observă pe segmentul tinerilor, dar nu prea joasă totuși. 10 la sută din totalul votanților este situat între vârsta de 18 și 25 de ani. Pe segmentul acesta avem în statistici alegători circa 13 la sută, dacă eu nu greșesc. Adică, da, există o subreprezentare a acestui segment de electorat, dar nu foarte mare. Cred că vina aici aparține în mare măsură și candidaților care nu au reușit să atragă atenția acestui segment de electorat, dar probabil să este și o problemă mai veche a noastră pentru că tinerii, în general, înregistrează o pasivitate civică accentuată.

Doi, ceea ce a surprins multă lume este retragerea domnului Marian Lupu din cursă. La modul în care a fost făcută, fără niciun fel de consultări interne în Partidul Democrat, această retragere a fost interpretată de multă lume ca și un pas pentru

a ușura accesarea lui Igor Dodon la funcția de președinte din primul tur. Că aceasta a fost o politică conștientă, promovată de conducerea Partidului Democrat, s-a văzut și prin presiunile enorme exercitate asupra altui candidat, situat pe același segment electoral – Dmitri Ciubașenco, prin intermediul patronului său, șefului Partidului Nostru, Renato Usatîi. A existat un mandat de arest internațional pentru domnul Usatîi, reținerea unor discipoli de-ai săi din Bălți... Sunt lucruri care cred că demonstrează foarte evident interesul Partidului Democrat de a-l promova pe Igor Dodon în funcția de președinte din primul tur. Probabil de aici vine și interdicția pentru domnul Iurie Leancă de a părăsi cursa electorală, interdicție care mulți presupun că a existat, deși ea nu s-a manifestat public. Atât domnul Leancă, cât și domnul Mihai Ghimpu, controlați în opinia multora de domnul Plahotniuc, au rămas în cursa electorală, a rămas în cursa electorală și domnul Valeriu Ghilețchi. Și ei au atras, desigur, voturile pro-europenilor.

Deci, nu putem spune că retragerea domnului Marian Lupu a avut în mod explicit scopul de a o susține pe doamna Maia Sandu să câștige din primul tur.

Trei – observatorii au notat faptul că holdingul media al domnului Plahotniuc a lucrat, de facto, uneori mai subtil, alteori mai puțin subtil, pentru a submina campania electorală a doamnei Maia Sandu - și minciuni, și aluzii directe la alinierea la domnul Plahotniuc...

Implicarea bisericii în modul cel mai direct și neobrăzat, nerușinat în susținerea lui Igor Dodon nu este un lucru nou: biserica a susținut aici puterea întotdeauna, a făcut parteneriat cu puterea – că erau comuniști, că erau democrați pro-europeni, între ghilimele sau nu, nu contează.

Lina Grâu: Domnule Barbaroșie, dumneavoastră sunteți sociolog, dacă e să ne uităm la cifrele pe care le-au obținut cei doi candidați care au ieșit în turul doi, ce vă spun acestea?

Arcadie Barbaroșie: Cred că, dacă ne uităm peste cifre, o primă concluzie ar fi că Maia Sandu și echipa ei au reușit un succes remarcabil în aceste alegeri, ținând cont că au avut resurse extrem de limitate. Din declarația financiară a Partidului PAS rezultă că PAS și partenerii au cheltuit circa un leu pentru fiecare vot. Deci, s-a demonstrat că poate fi făcută politică și cu astfel de mijloace modeste și că poate fi făcută o altfel de politică aici, în Republica Moldova.

Lina Grău: Domnule Barbaroșie, ce înseamnă acest prim tur ca mesaj intern pentru viața politică din Republica Moldova? Asistăm la dispariția Partidului Comuniștilor de pe scena politică și la canalizarea, pe de altă parte, pe segmentul de dreapta, a electoratului spre partidul nou-creat al Maiei Sandu? Deci, asistăm la începutul unei noi etape politice în Republica Moldova?

Arcadie Barbaroșie: Dacă vă veți uita peste Barometrul Opiniei Publice, peste 60 la sută dintre respondenți vor schimbarea clasei politice. Acesta este un mesaj foarte clar și el s-a văzut foarte bine și în rezultatele alegerilor de duminică. Este foarte clar că PLDM-ul dispăre, Partidul Liberal dispăre – rezultatele domnului Ghimpu sunt absolut deplorabile, domnia sa a fost învins și la București de către Igor Dodon.

Și asta înseamnă că de fapt cetățeanul vrea inclusiv și alte partide. Aceste partide „vechi” nu au răspuns doleanțelor lui și, pe acest segment pro-european, cum îl numim noi, apar alți actori politici. Deci, Partidul PAS al Maiei Sandu și Partidul politic Platforma DA se vor menține în continuare. Cele două formațiuni vor folosi din plin campania electorală pentru a se promova, pentru a se pregăti de alegerile parlamentare din 2018.

Doi. Rezultatele confirmă încă o dată schimbări geo-strategice în opinia publică. De mai mulți ani orientarea spre inexistenta Uniune Eurasiatică este susținută de un mai mare segment de electorat decât orientarea europeană. Iată că acest lucru se manifestă acum și în rezultatele alegerilor prezidențiale. Actorii politici care au în programele lor orientarea europeană trebuie să se gândească foarte bine la mesaje, să vadă care sunt cauzele care au determinat această schimbare în opinia publică și care ar fi răspunsul la aceste schimbări.

Lina Grău: Ce așteptări aveți pentru turul doi și ce mesaje pentru electorat, pentru clasa politică?

Arcadie Barbaroșie: Pentru societate, mesajul este că rata aceasta de participare la alegeri este una inacceptabilă. Adresarea mea către alegători ar fi că dacă nu participați la alegeri, nu puteți avea pretenții că nu există schimbări în țară, nu puteți avea pretenții la administrația țării, la conducerea țării că nu își realizează promisiunile. Ei au promis altcuiva, celor care au votat. Iar acei care nu au votat să-și asume responsabilitatea pentru faptul că schimbări nu au avut loc sau că nu au avut loc în direcția dorită.

În plus, e necesară participarea mai activă la alegeri în special pentru tineri. Aceasta este soluția dacă se vrea combaterea corupției, dacă se vrea miliardul înapoi, scos de pe umerii

noștri și pus pe umerii hoților, dacă se vrea ca cineva să fie găsit și pedepsit, dacă se vrea o calitate mai bună a vieții. Chiar fiecare vot contează. Aceasta nu este o retorică, nu este o banalitate.

Iar către politicienii apelul este să-și revadă platformele, să-și revadă discursul și să încerce să-și mobilizeze electoratul.

Lina Grău: Deci credeți că scorul va fi destul de strâns în turul doi?

Arcadie Barbaroșie: Scorul va fi destul de strâns, după cum arată practica noastră de mai mulți ani. Spre exemplu, la alegerile municipale în Chișinău Dorin Chirtoacă a câștigat datorită mobilizării extraordinare a electoratului pro-european în turul doi al alegerilor.

Victor Chirilă: Societatea vrea schimbare și caută noi lideri politici

Directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă, Victor Chirilă, spune că rezultatele primului tur al alegerilor prezidențiale arată că societatea moldovenească vrea schimbare și caută noi lideri politici, iar rezultatele din turul

doi vor depinde foarte mult de felul în care vor reuși cei doi contracandidați să-și mobilizeze electoratul.

Victor Chirilă: Rezultatul domnului Igor Dodon pentru mine a fost de așteptat, după ce Partidul Democrat l-a retras pe Marian Lupu. Rezultatul doamnei Maia Sandu este o surpriză bună, trebuie să spunem că este o realizare. Într-o anumită măsură cetățenii s-au mobilizat, mai puțin tânăra generație din păcate. Și cred că în următoarele două săptămâni va trebui să răspundem cu toții la această întrebare: De ce au ieșit puțini tineri la vot? Și nu doar să răspundem, dar și să-i convingem pe tineri să iasă la alegerile din 13 noiembrie. În general, eu cred că rezultatul a fost de așteptat.

Lina Grău: Cum vi se pare acest rezultat? Ce înseamnă el ca mesaj pe intern în principal?

Victor Chirilă: Atât votul pentru Dodon, cât și pentru Maia Sandu, este un vot, trebuie să o spunem, protestatar. Societatea vrea schimbare, acesta este mesajul-cheie pe

care trebuie să-l înțeleagă politicienii noștri. Societatea vrea schimbări reale în viața lor de zi cu zi.

Lina Grău: În ceea ce privește mesajul pe plan extern ca orientare geo-strategică a Republicii Moldova pe viitor, avem două opțiuni în față: cea în care câștigă Igor Dodon și atunci putem vorbi despre o reorientare a Republicii Moldova către Uniunea Vamală și Federația Rusă, și cea în care câștigă Maia Sandu și atunci va fi o situație pentru Maia Sandu destul de dificilă: avem opoziție parlamentară orientată către Est, iar ea va trebui să promoveze cursul european. Cum vedeți dumneavoastră situația asta?

Victor Chirilă: Eu cred că primul lucru la care vor atrage atenția partenerii noștri externi va fi divizarea accentuată a societății noastre, polarizarea societății între Vest și Est. Cred că acest lucru îi îngrijorează foarte mult, pentru că înseamnă că societatea, de fapt, nu este gata, nu este mobilizată îndeajuns pentru a face schimbări, că luptele geo-politice vor predomina în următorii ani în Republica Moldova, că reformele ar putea să stagneze.

De aceea partenerii noștri, în special occidentali, vor aștepta de la viitorul președinte ca acesta să fie o persoană care să mobilizeze întreaga societate, să încerce să construiască punți între aceste două părți ale societății, să se axeze pe reforme reale și mai puțin pe geopolitică, să încerce să încurajeze și instituțiile statului, și clasa politică, dar și să mobilizeze societatea pentru a face schimbări reale în domeniul justiției, în domeniul combaterii corupției, în domeniul îmbunătățirii climatului de afaceri în Republica Moldova, soluționării problemelor sociale stringente, cum ar fi, de exemplu, reforma sistemului de pensionare, care este la limită.

Deci, acestea sunt, de fapt, obiectivele pe care Occidentul ar dori să vadă că se axează președintele țării.

Lina Grău: În perioada alegerilor ați găzduit o misiune de observatori internaționali din străinătate, o echipă de jurnaliști și experți străini. Care sunt mesajele cele mai importante pe care le-ați desprins din discuțiile avute?

Victor Chirilă: Partenerii noștri occidentali ar dori ca energia noastră, a societății, a clasei politice să nu se consume pe lupte geopolitice, să se consume pe consolidarea instituțiilor acestui stat, pe reforma sistemului de justiție, pe combaterea corupției, pe soluționarea problemei transnistrene, pe consolidarea întregii societăți, indiferent de ce naționalitate ar fi concetățenii noștri. Acesta, de fapt, este mesajul-cheie pe care l-am auzit de la partenerii noștri occidentali.

Ei vor ca, în sfârșit, să apară o clasă politică, lideri politici, care să vorbească mai puțin despre încotro ne îndreptăm – Est-

Vest, dar să facă lucruri concrete care să stabilizeze situația politică și economică din țară. Și atunci cetățenii vor decide singuri încotro, către Vest sau către Est, ce anume îi reprezintă mai bine. Orice cetățean își dorește să aibă o viață decentă în Republica Moldova, instituțiile să lucreze pentru el și nu pentru un domn oarecare sau pentru un grup de oameni, sistemul bancar să fie credibil, consolidat. Acestea sunt lucrurile reale. Acel candidat care va reuși să formuleze un mesaj concret pornind de la aceste priorități, acela va câștiga alegerile.

Și eu cred că doamna Maia Sandu are această șansă, dar este important ca societatea să o ajute. Este important ca și televiziunile domnului Plahotniuc să-i ofere șansa să transmită acest mesaj către cetățenii noștri. Din păcate, nu am văzut, deși au menționat că o susțin pe doamna Sandu, ca televiziunile domnului Plahotniuc să o susțină foarte activ pe doamna Sandu.

Lina Grău: În concluzie, care este mesajul dat de aceste alegeri și care este mesajul dumneavoastră pentru societate pentru turul doi?

Victor Chirilă: Mesajul este clar: societatea vrea schimbare și caută noi lideri, noi lideri politici care să o ajute să realizeze această schimbare într-un timp cât mai scurt. Iar mesajul meu este: moldovenii, dacă le pasă de viitorul lor, dacă le pasă de viața lor, de această țară unde au crescut, atunci să iasă la vot și să susțină candidatul care le poate îndeplini aceste doleanțe.

Pavel Postică: Nicio încălcare a procesului electoral nu trebuie trecută cu vederea

Asociația Promo-Lex a organizat o misiune de observatori care au fost prezenți la aproape toate secțiile de votare din Republica Moldova și o parte dintre cele deschise în străinătate. Mandatul misiunii a inclus și monitorizarea

campaniei electorale și l-am întrebat pe șeful misiunii de observatori, Pavel Postică, despre principalele probleme pe care le-a sesizat în legătură cu pregătirea de alegeri și primul tur de scrutin.

Pavel Postică: Se atestă anumite deficiențe ale cadrului normativ care a fost adoptat în grabă, sunt anumite lacune

care permit, în special partidelor politice, să desfășoare campanii paralele, mascate, de promovare pe de o parte a partidului politic, pe de altă parte a potențialului concurent electoral sau chiar a concurentului electoral înregistrat.

O altă problemă ține de finanțarea campaniei pentru colectarea semnăturilor și, la fel, campania pentru agitația electorală. Au fost atestate cazuri în care, cu regret, Comisia Electorală Centrală a acceptat rapoarte pe zero, adică fără cheltuieli declarate, chiar dacă era evident că pentru transportarea listelor de subscripție în localitățile din țară și ca să le aduci înapoi contrasemnate este necesar un efort financiar, cel puțin cheltuieli de transport.

O altă problemă majoră a constituit utilizarea resurselor administrative și aici s-au implicat în această activitate majoritatea actorilor care au avut astfel de oportunități: începând de la partidul de la guvernare în cadrul administrației publice centrale și finisând cu partide, inclusiv de opoziție, care au primari aleși, adică administrația publică locală.

În ceea ce privește ziua alegerilor, am văzut că prezența nu a fost cea mai bună, dar, cel puțin, a fost peste pragul minim de validare a alegerilor.

În ziua alegerilor noi am constatat mai multe tipuri de incidente, principalele dintre ele ar fi putut să afecteze voința alegătorilor. S-au atestat acestea în special în raza orașului Orhei, când au fost intimidați alegătorii să vină să își exercite dreptul la vot. În rest, au fost diferite situații izolate în care au fost atestate diferite incidente – sau pene de curent care au afectat accesul la internet, cazuri izolate de intimidare și de violență în incinta sau în apropiere de secția de votare, cazuri izolate de obstrucționare a observatorilor să-și desfășoare activitatea de monitorizare. Mai pronunțat s-a atestat transportarea organizată a alegătorilor, preponderent în apropierea secțiilor de votare unde au votat alegătorii din regiunea transnistreană. Și mai ales către sfârșitul zilei alegerilor un caracter mai pronunțat au avut actele de intimidare a alegătorilor, a observatorilor, certuri, conflicte – nu foarte mari, dar oricum, un pic de tensiune și presiuni au existat.

Lina Grău: Domnule Postică, în viziunea misiunii de observatori, cât de grave au fost aceste încălcări de care ați amintit și dacă pot pune acestea la îndoială corectitudinea alegerilor sau sunt, totuși, niște elemente minore care pot fi trecute cu vederea?

Pavel Postică: Nu cred că merită să se treacă cu vederea orice încălcare a procesului electoral, din punctul nostru de vedere trebuie să fie luată atitudine pentru fiecare situație.

Din punctul nostru de vedere, doar situația de la Orhei, într-un fel sau altul, ar fi putut să afecteze direct exercitarea votului de către cetățeni, în rest, cazurile care au fost atestate de către observatorii Promo-Lex nu par să fi influențat direct opțiunile alegătorilor sau prezența acestora la urnele de vot.

Lina Grău: În legătură cu subiectul destul de mult discutat în campania electorală cu privire la creșterea numărului de alegători pe listele de votare anunțate de CEC, unele formațiuni politice s-au grăbit să anunțe că este vorba despre o încercare de fraudare a alegerilor, pentru că în Republica Moldova nu ar fi atâtia locuitori câte persoane cu drept de vot ar figura pe listele respective. Dumneavoastră ați analizat situația?

Pavel Postică: Observatorii noștri au atras o atenție deosebită la listele electorale. Evident, am constatat și noi anumite semnale de alarmă în ceea ce privește calitatea listelor electorale, am atestat semnale de alarmă în ceea ce privește calitatea datelor înscrise în Registrul de stat al alegătorilor. Dar nu am fi de acord în totalitate cu acei care zic că listele electorale sunt foarte problematice și conțin foarte multe erori.

Da, noi atestăm o creștere a numărului de alegători incluși în Registrul de stat al alegătorilor, incluși în Registrul de stat al populației, dar, totuși, trebuie să facem o remarcă foarte importantă: că avem de a face cu situația în care crește numărul de alegători în listele electorale de bază în paralel și, corespunzător, descrește numărul de alegători care sunt înregistrați la fiecare scrutin pe listele electorale suplimentare. Asta arată calitatea listelor, ori, cu cât mai puțini alegători votează pe listele electorale suplimentare, cu atât se consideră a fi mai curate și mai calitative listele electorale de bază.

În ceea ce privește majorarea numărului de alegători, de cele mai multe ori diferiți concurenți electorali sau actori politici utilizează listele electorale drept instrument de luptă politică. Ori, dacă noi avem peste 3 milioane 200 mii de alegători în Registrul de stat al alegătorilor, noi trebuie să recunoaștem că avem cel puțin peste 220 mii alegători în regiunea transnistreană, care nu sunt arondați direct la nicio secție de votare; noi trebuie să recunoaștem că avem circa 160 mii alegători care nu au nici domiciliu, nici reședință și care, la fel, nu pot să fie arondați la secțiile de votare. Și, dacă din totalul de 3 milioane 200 mii vom scădea aceste cifre, vom obține cam acea cifră care reflectă realitatea: cam 2 milioane 800 mii de alegători în listele electorale de bază.

În al doilea rând, acele acuzații precum că acum Republica Moldova este pe un trend de descreștere a populației sunt adevărate. Dar atunci când vorbim în context electoral noi

trebuie să conștientizăm că comparațiile trebuie să fie făcute cu 18 ani în urmă – adică nașterile care au avut loc cu 18 ani în urmă sunt comparate cu decesele din anul curent. Pentru anul 2016 noi avem un spor al populației sută la sută negativ pentru că avem mai multe decese decât nașteri, dar dacă e să facem comparație cu 18 ani în urmă noi vedem că suntem încă în creștere.

Lina Grău: Dumneavoastră ați avut și o numărătoare paralelă a rezultatelor din primul tur. În ce măsură corespunde aceasta cu rezultatele oficiale?

Pavel Postică: Noi nu am reușit să procesăm chiar absolut toate procesele verbale de numărare a voturilor la fel ca și Comisia Electorală Centrală, pentru că noi nu am avut observatori în toate secțiile de votare de peste hotarele țării, doar în 44 din 100. Respectiv, numărarea noastră nu poate să fie pusă pe același cântar cu numărarea oficială.

Totuși, datele pe care le-am colectat noi din restul secțiilor de votare, în afară de aceste 58 de secții de votare unde nu am avut informații, au confirmat, în mare parte, cifrele anunțate de către Comisia Electorală Centrală. Cu siguranță, niciun concurent electoral nu a obținut acea majoritate de 50% plus unu care i-ar fi permis să devină președinte din primul tur. Respectiv, cu certitudine, suntem la fața celui de-al doilea tur de scrutin, la data de 13 noiembrie 2016.

Nadine Gogu: Presa controlată politic nu a informat, ci a făcut propagandă și manipulare

Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) și Asociația Presei Independente (API) au monitorizat perioada campaniei electorale din perspectiva activității presei și a reflectării corecte și echidistante a platformelor electorale și a

candidaților în mass media. Manipularea și partizanatul politic au fost păcatele cele mai mari ale majorității mediilor afiliate unor patroni politici, spune directoarea CJI, Nadine Gogu.

Nadine Gogu: Am început monitorizarea presei în perioada electorală, am început de la mijloc de septembrie și am

urmărit două săptămâni să vedem dacă mass media se implică sau în reflectarea concurențelor electorali. Din ceea ce am văzut, s-a implicat destul de mult. A făcut propagandă chiar, agitație electorală în favoarea unui anumit concurent electoral.

Deja în următoarele două săptămâni vom vedea dacă lucrurile s-au schimbat. Anticipăm că vor fi schimbări pentru că tabloul e altul: avem doar doi concurenți electorali.

Lina Grău: Care sunt fenomenele principale pe care le-ați remarcat în ceea ce privește monopolizarea presei, care candidați au fost în mod special favorizați?

Nadine Gogu: Dintre 12 posturi monitorizate, la majoritatea - șapte sau opt dintre ele – am constatat probleme ce țin de manipularea informației, știri neobiective, amestecul dintre fapte și opinii. De fapt, vedeam deseori că echipele de jurnaliști însoțesc staff-ul electoral al unui candidat, merg prin diferite localități și vin de acolo cu materiale pozitive, în care concurentul respectiv apare în lumină pozitivă.

Deseori, când era vorba de oponentii concurentului respectiv, apăreau știri denigratoare și în emisiuni erau invitați anumiți experți sau reprezentanți ai societății civile care expuneau aceleași viziuni, aceleași puncte de vedere. De regulă, laudau un concurent și atacau pe contracandidatul acestuia.

Lina Grău: Care sunt zonele care sunt cele mai favorizate din această campanie electorală sau formațiunile politice și, respectiv, trust-urile media care le sunt afiliate? Se poate vedea care și cui aparține?

Nadine Gogu: Da, sigur. Acele patru posturi de televiziune cu acoperire națională, private, care aparțin lui Vlad Plahotniuc, au favorizat masiv concurentul electoral Marian Lupu, care a fost candidatul PDM-ului.

De notat că aceste patru posturi, deși legislația prevede că trebuie să difuzeze dezbateri electorale, astfel încât să ofere acces tuturor candidaților, în perioada pe care noi am monitorizat-o, de la 18.00 până la 24.00, nu au avut dezbateri. Ulterior, am aflat că în zilele de sâmbătă și duminică acestea au pus pe post dezbateri la ora 6.00 dimineața. Știu că s-a discutat acest subiect și la CCA. Or, asta e un fel de sfidare, până la urmă, și a legii, și a bunului simț pentru că oamenii se uită de obicei seara la știri și vor să obțină informații cu referire la campanie, cu referire la concurenții electorali.

Lina Grău: Față de alte campanii electorale pe care le-ați

mai monitorizat, ce se întâmplă în mass-media în această campanie? Este vorba de o radicalizare, de o mai mare prezență a propagandei, a partizanatului politic decât în alte campanii?

Nadine Gogu: Nu la toate media putem vorbi despre partizanat politic pentru că, dacă să luăm per total, la nivel general în mass media monitorizată situația nu este atât de rea. Pentru că au fost posturi și portaluri on-line care au avut o reflectare echilibrată.

Este important ca posturile de televiziune, în special cele care folosesc frecvențele statului, și vorbim aici de cele cu acoperire națională în special, să aibă un comportament echilibrat. Chiar dacă am ignora regulamentul de reflectare a campaniei electorale elaborat de CEC, pe care ar trebui difuzorii să-l respecte, avem prevederi în Codul audiovizualului și ele pot fi aplicate foarte bine de către Consiliul coordonator al audiovizualului. Nu s-a făcut acest lucru.

Comparând cu campaniile precedente, cea din 2014, eu aș spune că în această campanie lucrurile au stat mai prost. Pentru că atunci încă nu se cunoștea cine sunt proprietarii televiziunilor, se mai încerca, cumva, voalat, să se mai mimeze o anumită obiectivitate, echilibru și nu văzusem o astfel de discrepanță cum am văzut acum, când unii sunt favorizați masiv, iar alții - defavorizați masiv.

Lina Grău: Se discută acum foarte mult cine este „omul lui Plahotniuc”, candidatul la funcția de președinte care este susținut de Plahotniuc. Judecând după felul în care a reflectat trust-ul această campanie, ce se poate spune în ceea ce privește favorizarea candidaților Igor Dodon și Maia Sandu? Se poate trage cumva o concluzie, din felul în care au fost prezentați cei doi candidați, cam de partea cui este trustul media al lui Vlad Plahotniuc?

Nadine Gogu: Pentru noi tot a fost interesant, în ultimele zile de dinaintea alegerilor, să urmărim dacă s-a schimbat ceva în comportamentul acestor patru posturi de televiziune, după ce a fost făcută acea declarație că vor susține un candidat proeuropean.

Am descifrat toate știrile care au fost difuzate, toate subiectele și vedem clar că, de fapt, indirect, a fost favorizat Igor Dodon și Maia Sandu a fost defavorizată. S-a făcut acest lucru deja nu atât de tranșant, manipularea a fost mult mai profesionistă, deja trebuie să știi să citești printre rânduri. Dar oricum, mesajele care sunt transmise sunt anti-Maia Sandu, așa au fost cel puțin în săptămâna de până la alegeri.

Sorin Ioniță: *Vot de blam pentru clasa politică care a fost ultimii ani la putere*

Analistul politic Sorin Ioniță, directorul Expert-Forum România, a fost acreditat în calitate de observator internațional la primul tur al alegerilor și a monitorizat îndeaproape campania electorală. L-am întrebat pe

Sorin Ioniță cum se văd rezultatele acestui prim tur de scrutin, dacă au fost unele surprize și ce mesaj aduc aceste rezultate.

Sorin Ioniță: Cred că rezultatul primului tur al alegerilor prezidențiale din Republica Moldova este unul neașteptat. Și este un pic în bine ce se întâmplă de vreo trei săptămâni încoace, mai exact de când s-au înțeles formațiunile lui Andrei Năstase și Maia Sandu să susțină un candidat unic pentru alegeri. Și cred că rezultatele s-au văzut. Surpriza de fapt a fost atunci când s-a adoptat această decizie, într-un fel cred că lumea nu prea se mai aștepta să se meargă în comun. Iar acesta este rezultatul acelei decizii chibzuite. Și de unde unii spuneau că un candidat comun va lua mai puțin decât suma voturilor împreună, iată că au luat mai mult decât suma voturilor împreună. De unde se vede că votanții știu să dea un bonus acolo unde văd o idee bună.

Dar, sigur, e vorba doar de turul unu. La un moment dat, duminică noaptea, se punea întrebarea dacă va mai fi un doi, deci, cred că în sensul acesta poate fi considerat un succes.

Pe de altă parte, prezența la vot a fost destul de scăzută peste tot, ceea ce este un vot de blam cam pentru toată lumea, până la urmă, pentru clasa politică în general, în special pentru cei care au fost mulți ani la putere.

Și a treia și ultima concluzie: perdantul, până una alta nu este Igor Dodon, ci este Guvernul, care e clar că mizase, prin retragerea președintelui Partidului Democrat, Marian Lupu, pe un câștig sigur, eventual chiar din turul unu, al lui Igor Dodon. Și iată că bătălia nu e tranșată. Deci, ei au pierdut deocamdată. Dodon nu se știe dacă pierde, Maia Sandu nu se știe dacă pierde, dar în mod cert Guvernul și partidul care controlează guvernarea a pierdut, destul de mult. Sigur, când renunți la propriul candidat și vrei să fii partid principal de guvernare, este un pic bizar. Bine, sunt alegerile pentru Președinția țării, iar ei vor spune acum că ceea ce contează sunt alegerile parlamentare care vor veni.

Și așa este, contează alegerile parlamentare, dar este important să se ducă la un bun sfârșit și aceste prezidențiale și să existe un echilibru de putere la vârful statului. Pentru că urmează numirile procurorului general, urmează decizii importante și, chiar dacă președintele nu are puteri executive directe, este o voce importantă care ține echilibrul.

Lina Grău: Din punctul dumneavoastră de vedere, ați monitorizat și campania electorală de dinainte, de unde vine acest rezultat neașteptat?

Sorin Ioniță: Decizia extraordinară a fost că s-a coalizat un pol politic la care lumea nu prea se mai aștepta și s-a schițat o oarecare alternativă. Și atunci, imediat, publicul a răspuns, sau acea parte a publicului care nu e majoritară deocamdată, dar care este importantă și care aștepta o alternativă, aștepta altceva. Și iată că a răspuns acestei chemări.

În turul doi, fiecare candidat, ambii, vor duce bătălia cu propriul electorat, să-i aducă de-acasă. Cred că aici e marea rezervă. Pentru că se presupune că voturile partidului lui Usatîi se vor duce spre Dodon, ale celorlalți doi – Mihai Ghimpu și Iurie Leancă – către Maia Sandu și astfel scorurile se cam anulează. Deci, rămâne marea bătălie pe cei care nu au votat, pe indeciși, pe diaspora, pe tineri, care au participat mai puțin la vot poate că și pentru că mulți sunt plecați. Deci, aici sunt rezervele de pe dreapta.

Dincolo, în tabăra socialistă, vom asista la mobilizarea aparatului de partid, scoaterea oamenilor la vot, va depinde mult de cum vor juca în continuare primarii PD, dar și ceilalți primari care nu au un candidat din propriul partid. Deci, toți acești de „dacă” vor construi turul doi.

Lina Grău: Apropo despre această prezență scăzută a tinerilor, am văzut, cel puțin pe rețelele de socializare, că foarte multă lume blama lipsa acestora de interes și de spirit civic. Dumneavoastră cum vă explicați această prezență nu foarte activă?

Sorin Ioniță: Nu m-aș hazarda să susțin aceste critici. Eu mai întâi m-aș uita dacă tinerii nu cumva nu mai sunt în Moldova, fizic. Este vorba despre cei care au terminat liceul și sunt studenți. Ei probabil, în mai mare măsură decât pensionarii, lipsesc din Moldova. Deci, da, să fie chemați să facă, să participe. Dar haideți să vedem, atunci când „chemăm lumea la biserică”, dacă nu cumva „satul este gol” și nu are de unde „veni lumea la biserică”.

Lina Grău: Ce mesaj extern, de orientare geostrategică a Republicii Moldova, de perspectivă de viitor a adus acest prim tur?

Sorin Ioniță: Cred că sunt alinierea pe care le știam, cu o fractură identitară, cu multă sovieto-nostalgie în rândul grupelor de vârstă mai înaintă în ani, explicabilă într-o oarecare măsură.

Iar, în partea cealaltă, europeismul nu a ajuns, probabil, să fie majoritar. Este foarte intens în rândul populației informate, urbane, mobile, profesionale. Dar întrebarea, încă o dată, este: „Cât mai reprezintă această clasă în Moldova și în ce măsură poate fi ținută pe loc?”. Și rămân, din categoriile de vârstă activă, aparatul de stat. Cine are oarecare aplecări antreprenoriale sunt șanse mari să nu mai fie prin țară.

Lina Grău: În concluzie, cu aceste alegeri în ce direcție se îndreaptă Republica Moldova?

Sorin Ioniță: Haideți să privim partea plină a paharului, pentru că el e pe jumate gol, dar să vedem partea plină. Măcar sunt niște alegeri interesante, măcar se joacă un meci corect și Moldova, iată, nu este ca alte țări mai la Est, unde nici nu se joacă vreun meci sau blatul e dinainte știut. Au fost alegeri de curând în Federația Rusă și nu cred că a stat nimeni noaptea să vadă rezultatele.

Poate că sună prea puțin pentru ce așteptau cetățenii Republicii Moldova, dar e și asta o formă de câștig. Deci, e o competiție reală și lumea se obișnuiește cu așa ceva. Rezultatele nu sunt determinate dinainte și oamenii învață că chiar contează să te duci să pui un vot în urnă la un moment dat, când scorul este strâns.

Dar mai e mult până departe, există un tur doi și sunt două cărări care se despart în direcții aproape opuse, în funcție de cine câștigă turul doi. Fără să dramatizăm – nu se va întâmpla nimic catastrofal în Moldova – dar va fi un fel de mini-brejnevism dacă câștigă Dodon. Teoretic, va rămâne pe calea europeană, cu Acord de Asociere, adică nu va rupe hârtia a doua zi. Dar va fi o lipsă de entuziasm pe care partenerii externi vor ști să o citească imediat.

Invers, va fi greu și dacă iese președinte Maia Sandu, pentru că nu are puteri executive. Probabil că segmentul ei de electorat hiper-entuziast așteaptă minuni din ziua a treia și puterile președintelui sunt, totuși, cele care sunt. Dar poate că lumea va avea răbdare și va înțelege. Și vor fi niște schimbări, începând cu numirea procurorului. Adică măcar se va deschide o discuție despre cum se selectează un asemenea om. Vor fi păreri și lucrurile vor fi puse pe masă – este un mare câștig să scoți mizeria de sub masă și s-o pui pe masă, dacă ea tot există, ca s-o sortezi și s-o cureți.

Andi Cristea: Pariul de suflet al Moldovei trebuie să rămână Vestul

Europarlamentarul Andi Cristea, președintele Delegației Parlamentului European pentru Republica Moldova, salută faptul că va avea loc un al doilea tur de scrutin și își exprimă speranța că vectorul european va fi cel care va învinge.

Lina Grău: Cum vedeți rezultatele acestui prim tur al alegerilor prezidențiale din Republica Moldova? Care este mesajul lui principal? A existat vreun element de surpriză?

Andi Cristea: Mă bucur să văd că exista un alt doilea tur, cred că echilibrează situația. Un președinte ales din primul tur ar fi avut un ascendent politic cu proiecție dincolo de limitele constituționale ale poziției și, cel mai probabil, ar fi fost tentat să forțeze regulile jocului politic și constituțional. Un președinte ales din al doilea tur va avea legitimitate, va avea o voce puternică, dar nu va putea „țipa” excesiv, regimul constituțional al țării rămâne, în fond, unui parlamentar.

Turul doi e așadar binevenit. Din perspectiva mea, ca cetățean român și al Uniunii Europene, e binevenit acest tur doi inclusiv din punctul de vedere al șanselor candidatului pro-european, Maia Sandu, de a ocupa această poziție.

În rest, la capitolul mesaj sau semnal de etapă, e de ordinul evidenței că societatea moldovenească e divizată pe falii geopolitice și că a crescut popularitatea Estului. Vestul își poate lua revanșa, dar nu doar printr-un președinte pro-european, ci prin reușita reformelor pro-europene.

Mi-ar plăcea să văd o echipă viabilă Președinte-Guvern în materie de reforme, astfel țara poate progresa accelerat. Mi-ar plăcea ca asta să fie surpriza după o campanie politică polarizatoare și relativ agresivă.

Lina Grău: Ce semnal aduce acest rezultat din perspectiva politicii externe a Republicii Moldova și a orientării ei geostrategice?

Andi Cristea: Semnalul este că Estul capătă mai multă tracțiune pentru public, nu atât prin calitatea ofertei, cât prin uzura exponenților Vestului. Cred ca e util, comunicațional, să explicăm că Estul nu este cu adevărat o alternativă, căci nu stăpânește o rețetă economică de succes, ci doar deține o piață comercială mai mult sau mai puțin mare. În consecință, pariul de suflet al Moldovei trebuie să rămână Vestul. Cu răbdare și muncă, în următorii ani se va vedea că vorbim de un pariu sigur, câștigător, căci implementarea reformelor va duce la rezultate.

Lina Grău: În ce măsură rezultatele alegerilor prezidențiale din Republica Moldova vor fi determinante pentru implementarea Acordului de Asociere

cu UE și pentru continuarea parcursului european al țării?

Andi Cristea: Dacă Dodon iese președinte va avea categoric o poziție mai mult sau mai puțin contondentă la adresa drumului european. Însă, să nu uităm că dumnealui nu poate trece peste majoritatea parlamentară, care e pro-europeană, or Parlamentul e cheia de boltă a Constituției Republicii Moldova. Nu se poate da ceasul înapoi în materie de reforme europene, dar într-adevăr declarații politice ostile drumului spre UE mai pot micșora din viteza spre Bruxelles.

În ceea ce privește cazul Maia Sandu, nu văd probleme cu drumul european, ci văd o nișare probabilă pe lupta anticorupție, răspunzând și așteptării populare.

Lina Grău: Ce așteptări aveți pentru turul doi? Care este mesajul Dvs. către cetățenii Republicii Moldova, dar și către partidele politice pentru acest tur doi?

Andi Cristea: Mesajul meu e simplu: indiferent cine ce vă sugerează, nu trebuie să vă lăsați influențați. Nu vă lăsați influențați în opțiunea Dvs.: Europa înseamnă respect pentru opțiunea fiecăruia. Eu pot spune doar: Votați cu sufletul, dar și cu mintea, căci Moldova are nevoie de un Președinte de care să fiți mândri în plan internațional, precum și acasă. E important să aveți o țară deschisă spre lume, nu închisă înspre sine.

Votați așadar, e dreptul Dvs., sunteți cetățenii unei democrații. Eu îmi doresc un președinte cu busolă europeană în mână, însă vom vedea ce hotărăsc cetățenii.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).